มาตรการและนโยบายการพัฒนาศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นชายแดนในการบริหารจัดการปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ในพื้นที่ภาคตะวันออก*

ชูวงศ์ อุบาลี**

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “มาตรการและนโยบายการพัฒนาศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นชายแดนในการบริหารจัดการปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ในพื้นที่ภาคตะวันออก” มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษามาตรการการเพิ่มศักยภาพการกลไกลที่มีอยู่ในการจัดการปัญหาความมั่นคงในรูปแบบใหม่ รวมทั้งข้อเสนอเชิงนโยบายสาธารณะในการสร้างความเข้มแข็งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นชายแดนภาคตะวันออกในการจัดการผลกระทบจากปัญหาความมั่นคงในรูปแบบใหม่ ระเบียบวิธีวิทยาการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากเอกสาร และการสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหาด้วยการตีความข้อมูลจาการสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลกับแนวคิดทฤษฎี ผลการศึกษาพบว่า

1) มาตรการการเพิ่มศักยภาพการมีส่วนร่วมของกลไกลในการจัดการผลกระทบจากปัญหาความมั่นคงในรูปแบบใหม่ คือ (1)มาตรการการเพิ่มทักษะการเจรจาต่อรอง (2)มาตรการจัดระบบการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ (3)มาตรการปรับลดงบประมาณรายจ่ายประจำ (4)มาตรการสำรวจความต้องการการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ (5)มาตรการประเมินผลลัพธ์ของแผนงานด้านเศรษฐกิจ (6)มาตรการการส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้กับประชาชน (7)มาตรการกำหนดทิศทางการพัฒนาพื้นที่ที่สอดคล้องกับบริบทชุมชน (8)มาตรการจัดทำข้อตกลงความร่วมมือ (9)มาตรการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม (10)มาตรการการจัดกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และ (11) มาตรการอำนวยการ การประสานการปฏิบัติ ในพื้นที่

2) การเสนอนโยบายสาธารณะในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นชายแดนไทย – กัมพูชาในการจัดการผลกระทบจากปัญหาความมั่นคงในรูปแบบใหม่ ประกอบด้วย (1)การปรับปรุงข้อกฎหมายให้เอื้อต่อการบริหารงาน (2)การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมือง (3)การกำหนดนโยบายสาธารณะให้มีความชัดเจน (4)นโยบายการพัฒนาพื้นที่ที่สอดคล้องกับบริบทชุมชนบนพื้นฐานการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่าง

---

* *บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ตามแนวชายแดนภาคตะวันออกไทย – กัมพูชา ภายใต้แผนงานวิจัยเรื่อง นโยบายและมาตรการเพิ่มศักยภาพของชุมชนชายแดนไทยและกัมพูชาในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเพื่อการเป็นประเทศในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน สนับสนุนทุนวิจัยโดย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2559*

** *ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร..ประจำหลักสูตรรัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี*

สมดุล (5)นโยบายการส่งเสริม สนับสนุน กิจกรรมทางเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่นควบคู่ไปกับการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ (6)นโยบายการจัดการกรรมสิทธิ์ที่ดิน (7)การส่งเสริม ควบคุมราคาผลผลิตด้านการเกษตร (8)นโยบายการพัฒนาขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดหารายได้ (9)การปรับปรุงข้อกฎหมายให้เอื้อกับการสร้างรายได้ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (10)นโยบายการสร้างความร่วมมือกับการจัดการปัญหาในทุกระดับ (11)นโยบายการบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานในพื้นที่ (12)นโยบายการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และ (13)นโยบายการสร้างสำนึกความเป็นพลเมืองชายแดนที่เข้มแข็ง

คำสำคัญ : ปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่/ มาตรการและนโยบายการเพิ่มศักยภาพ

Local Government's Policy and Measures on Non - traditional Security Management in the East of Thailand [*]

Chuwong Ubalee[**]

Abstract

The purposes of this study were to study the efficiency of mechanism to manage Non-Tradition security, and to propose policy recommendations for supporting strength in local government organization participation on Thai – Cambodian border zone. This research collected data via study documentary, in – depth interview, and observation. Data were analyzed using classified and related to phenomenon and interpretation. The results of the study were as follow:

1) to enhance participation of mechanisms to manage efficiency in coping with Non-Tradition security in the following areas: (1) to enhance negotiation skills (2) to measure administration efficiency (3) to measure for reducing its annual expenditure budget (4) to explore economic development (5) to evaluate the results of the economic plan (6) to promote economic activities to the public (7) to determine the direction of development of the area corresponding to the community context (8) to prepare cooperation agreements (9) to create an engagement process (10) to manage international relations activities and (11) to measure coordination in practice.

2) The public policy to increase participation in local government organization on Thai-Cambodian border Zone to manage problems of Non-Traditional security include: (1) to improve the legal administration (2) to propose political participation (3) to define a public policy (4) to develop policy areas corresponding to community context, based on a balanced use of natural resources (5) to promote the

---

[*] *As part of the research project local government organization participation promotion in non-traditional security on Thai – Cambodian border zone of the eastern region. Under the research plan policy and capacity building measeures for Thai – Cambodian border zone communities in eastern seaboard provinces for being country in ASEAN economic community. Research funding National Research Council of Thailand, fiscal year 2016*

[**] *Assistant professor. Dr. of Political Science Faculty of Humanities and Social Sciences Rajabhat Phannian Rajabhat University Chantaburi province*

economic activities of the local community, along with the development of area of special economic zone (6) to adjust land management policies (7) to adopt price controls on agricultural productivity (8) to increase policy development capacity of local governments to provide income (9) to improve the law to facilitate the creation of revenue for local governments (10) to support collaboration with management problems at all levels (11) to engage in policy integration of local authorities (12) to promote the participation of all sectors: and (13) to create a strong sense of citizenship border.

Keywords: Problem of Non-Tradition Security/ Mechanisms and Policy to Growth Potential

ความเป็นมาของปัญหา

ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบันได้ส่งผลต่อสถานการณ์ปัญหาหรือภัยคุกคามด้านความมั่นคง กล่าวคือ ภัยคุกคามด้านความมั่นคงปัจจุบันมีลักษณะผสมผสานระหว่างภัยความมั่นคงทางการทหาร และภัยความมั่นคงรูปแบบใหม่ที่มีความซับซ้อน รวมทั้งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ภัยความมั่นคงในรูปแบบใหม่นี้หมายความถึง การให้ความสำคัญกับเรื่องของความสงบสุขภายในประเทศ เกี่ยวกับความแน่นอนในชีวิต และเศรษฐกิจของพลเมือง ประชาชนพลเมืองรู้สึกมีความปลอดภัยมีความหวังและความไว้วางใจในอนาคต และยังไว้วางใจได้ว่า แม้ความผันผวนหรือเหตุร้ายเกิดขึ้นมารัฐจะสามารถบริหารจัดการได้ ดังนั้นความมั่นคงในรูปแบบใหม่จึงมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนภายในรัฐโดยตรง (วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2552-2553, น. 3-4)

ขณะที่ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ต่อการเป็นศูนย์กลางของกลุ่มประเทศในอาเซียน เนื่องจากประเทศไทยมีแนวพรมแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านถึง 4 ประเทศ ประกอบด้วย พม่า ลาว กัมพูชา และมาเลเซีย ทำให้ประเทศไทยต้องเผชิญกับปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะปัญหาความมั่นคงตามบริเวณแนวพื้นที่ชายแดนที่ถือเป็นปัญหาใหม่ ๆ อาทิ ปัญหาการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพของกลุ่มคน ปัญหาการเคลื่อนย้ายทุน แรงงานทางเศรษฐกิจ ปัญหาการลักลอบค้ายาเสพติด ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติและการก่อการร้าย ปัญหาบ่อนพนัน การจัดการสาธารณภัยระหว่างประเทศ ฯลฯ เป็นต้น (สมาคมความมั่นคงปลอดภัยแห่งประเทศไทย, 2545) ดังนั้นหากพิจารณาต่อปัญหาความมั่นคงในรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยหากแบ่งตามระดับพื้นที่ที่มีแนวโน้มต่อการเกิดขึ้นของปัญหามากที่สุดคือ พื้นที่ชายแดน เนื่องจากสภาพพื้นที่ดังกล่าวมีปัจจัยที่หลายประการที่สามารถส่งผลกระทบต่อปัญหาความมั่นคงมากกว่าพื้นที่อื่นๆ แต่อย่างไรก็ดีหากการบริหารจัดการปัญหาความมั่นคงพื้นที่ชายแดนขาดประสิทธิภาพ ปัญหา

ที่เกิดขึ้นอาจขยายวงกว้างสู่พื้นที่ใจกลางของรัฐได้เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะกระแสการเกิดภูมิภาควิวัฒน์หรืออาเซียนที่มีแนวโน้มการเกิดของปัญหาต่างๆ ในพื้นที่เมืองหลวงของรัฐไทย

การบริหารจัดการพื้นที่ชายแดนซึ่งเป็นปราการด่านแรกของปัญหาที่สำคัญในฐานะของการคัดกรองสิ่งที่เป็นคุณและเป็นโทษที่จะเข้ามากระทบต่อความมั่นคงของรัฐ และประชาชน เพื่อรักษาความมั่นคงของประเทศต่อไป และจากนโยบายของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ข้อที่ 2 การรักษาความมั่นคงของรัฐและการต่างประเทศ ในระยะเร่งด่วนที่รัฐบาลให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียนในกิจการ 5 ด้าน ได้แก่ การบริหารจัดการชายแดน การสร้างความมั่นคงทางทะเล การแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ การสร้างความไว้วางใจกับประเทศเพื่อนบ้าน และการเสริมสร้างศักยภาพการปฏิบัติการทางทหารร่วมกันในอาเซียน

จะเห็นได้ว่าความสำคัญของการบริหารจัดการพื้นที่ชายแดนเป็นภารกิจเร่งด่วนที่รัฐบาลให้ความสำคัญ สำหรับบทบาทหน้าที่ในการจัดการกับปัญหาความมั่นคงชายแดนที่ผ่านมาได้มีนโยบายไว้เป็นกรอบการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ชายแดน ที่พยายามเพิ่มบทบาทให้ท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการปัญหาด้วยตนเองมากขึ้น เนื่องจากกลไกรัฐที่มีอยู่ไม่สามารถตอบสนองต่อปัญหา ด้วยสาเหตุต่างๆ เช่น การขาดแคลนกำลังเจ้าหน้าที่ การขาดแคลนงบประมาณ การมีพลวัตรของปัญหา ในระยะยาวจำเป็นต้องพึ่งพาและเพิ่มบทบาทของประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมแก้ปัญหากันเองมากขึ้น (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, 2549, น.1) ปัจจุบันพบว่าบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกลายเป็นศูนย์กลางการจัดการปัญหาทุกระดับและทุกประเภท ทุกหน่วยงานในระดับกระทรวง ทบวง กรม ต่างคาดหวังที่จะพึ่งพาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะที่เป็นเจ้าของพื้นที่ที่จะช่วยจัดการปัญหาในความรับผิดชอบของตน และหนึ่งในปัญหาเหล่านั้นก็คือปัญหาความมั่นคงในรูปแบบใหม่ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองก็ไม่สามารถปฏิเสธบทบาทหน้าที่ในการจัดการปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ได้ เนื่องจากหากพิจารณาในแง่ที่จะต้องเป็นพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องปรับบทบาทการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่มากขึ้น

ดังนั้นเพื่อให้การจัดการปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการได้อย่างเป็นเอกภาพและมีประสิทธิภาพ ผู้ศึกษาจึงมีแนวคิดในการที่จะศึกษาถึงมาตรการในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ และศึกษาแนวนโยบายของรัฐส่วนกลางที่เหมาะสมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นชายแดนไทย – กัมพูชาต่อการจัดการกับปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นแล้ว รวมถึงแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1) เพื่อศึกษามาตรการการการจัดการปัญหาความมั่นคงในรูปแบบใหม่ของขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นชายแดนเขตภาคตะวันออก

2) เพื่อนำเสนอนโยบายสาธารณะในการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นชายแดนเขตภาคตะวันออกในการจัดการปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่

วิธีการศึกษา

ผู้ศึกษาใช้ระเบียบวิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการสังเกตการณ์ โดยผู้ให้ข้อมูลหลักจะประกอบด้วย ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ ผู้นำชุมชนที่ไม่เป็นทางการ และประชาชนทั่วไป เพื่อศึกษามาตรการการเพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการปัญหาความมั่นคงในรูปแบบใหม่ และการศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบายสาธารณะในการเสริมสร้างความเข็มแข็งในการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นชายแดนไทย – กัมพูชา ในการบริหารจัดการปัญหาความมั่นคงในรูปแบบใหม่ จากนั้นจะนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งจะดำเนินการพร้อมกับการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้มาจัดแยกประเภท และทำการวิเคราะห์เชื่อมโยงกับปรากฏการณ์ต่าง ๆ และการตีความข้อมูลจากการสัมภาษณ์เพื่อตอบคำถามการวิจัย (ชัยยนต์ ประดิษฐศิลป์, 2555)

ผลการศึกษา

1. มาตรการการบริหารจัดการปัญหาความมั่นคงในรูปแบบใหม่ของขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นชายแดนเขตจังหวัดภาคตะวันออก พบว่า

1.1 ปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ด้านการเมือง ประกอบด้วยมาตรการต่างๆ ดังนี้ (1) มาตรการการเพิ่มศักยภาพกลไกการเจรจาต่อรองด้วยการเพิ่มทักษะการเจรจาต่อรองให้กับกลุ่มผู้นำท้องถิ่น (2) มาตรการการเพิ่มศักยภาพกลไกทางการเมือง ด้วยการจัดระบบการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ และ (3) มาตรการการเพิ่มศักยภาพกลไกด้านการบริหารจัดการงบประมาณด้วยการปรับลดงบประมาณรายจ่ายประจำ

1.2 ปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วยมาตรการต่างๆ ดังนี้(1) มาตรการการเพิ่มศักยภาพกลไกตามแผนการปฏิบัติงานด้านเศรษฐกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยการสำรวจความต้องการการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของประชาชนในท้องถิ่น และการประเมินผลลัพธ์ (Outcome) ของแผนการปฏิบัติงานด้านเศรษฐกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (2) มาตรการการเพิ่มศักยภาพกลไกการสนับสนุน การอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน

ในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจ ด้วยการจัดบริการสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้กับประชาชนในพื้นที่ และ (3) มาตรการการเพิ่มศักยภาพกลไกเชิงนโยบายของผู้นำท้องถิ่นสำหรับรองรับการพัฒนาระบบเศรษฐกิจ ด้วยการกำหนดทิศทางการพัฒนาพื้นที่ให้ชัดเจนสอดคล้องกับบริบทชุมชนและศักยภาพของประชาชน

1.3 ปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ด้านสังคม ประกอบด้วย (1) มาตรการการเพิ่มศักยภาพกลไกการควบคุมปัญหาแรงงานระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับภาคธุรกิจ ด้วยการจัดทำข้อตกลงความร่วมมือแบบเป็นทางการ (2) มาตรการการเพิ่มศักยภาพกลไกการจัดการตามแผนการปฏิบัติงานด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ด้วยการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในทุกระดับให้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง (3) มาตรการการเพิ่มศักยภาพกลไกการประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูลหน่วยงานระดับท้องถิ่นระหว่างประเทศ ด้วยการจัดกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในระดับหน่วยงานท้องถิ่น เช่น การแข่งขันกีฬา การร่วมงานประเพณีสำคัญ และ (4) มาตรการการเพิ่มศักยภาพกลไกการสนับสนุนภารกิจหน่วยงานหลัก ด้วยการอำนวยการปฏิบัติ และการประสานการปฏิบัติ ในพื้นที่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดูแล สำหรับมาตรการการแก้ปัญหาด้านสังคม

2. การเสนอนโยบายสาธารณะในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นชายแดนเขตจังหวัดภาคตะวันออกในการจัดการปัญหาความมั่นคงในรูปแบบใหม่ พบว่า

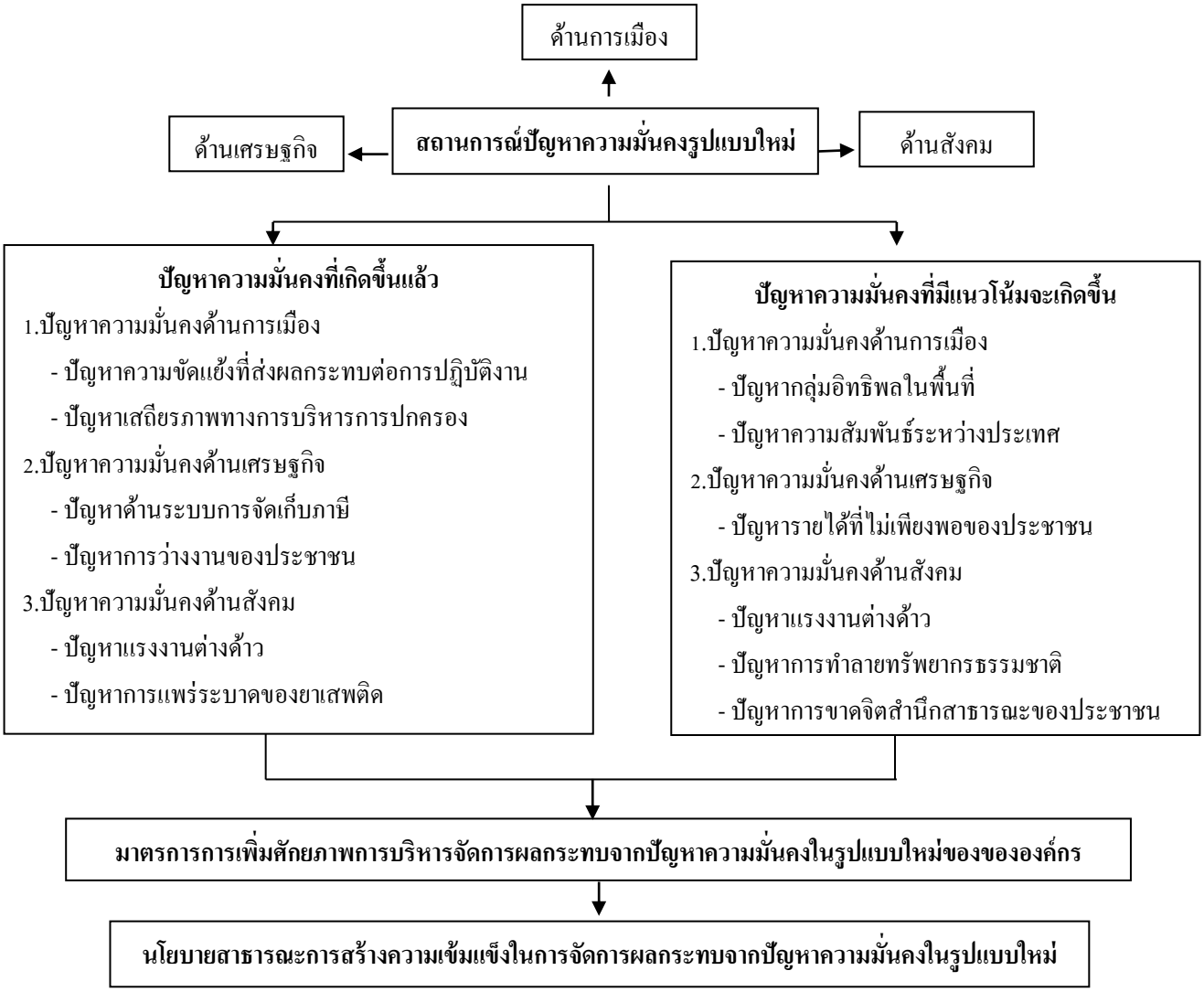
2.1 ข้อเสนอเชิงนโยบายสาธารณะในมิติทางด้านการเมือง ประกอบด้วย (1) การปรับปรุงข้อกฎหมายให้เอื้อต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นชายแดน (2) การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมือง และ (3) การกำหนดนโยบายสาธารณะระดับชาติให้มีความชัดเจน

2.2 ข้อเสนอเชิงนโยบายสาธารณะในมิติทางด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย (1) นโยบายการพัฒนาพื้นที่ให้สอดคล้องกับบริบทชุมชนท้องถิ่น บนพื้นฐานการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุล (2) นโยบายการส่งเสริม สนับสนุน กิจกรรมทางเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่นให้เติบโตควบคู่ไปกับการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ (3) นโยบายการจัดการกรรมสิทธิ์ที่ดิน (4) การส่งเสริม ควบคุมราคาผลผลิตด้านการเกษตร (5) นโยบายการพัฒนาขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดหารายได้ และ (6) การปรับปรุงข้อกฎหมายให้เอื้อกับการสร้างรายได้ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.3. ข้อเสนอเชิงนโยบายสาธารณะในมิติทางด้านสังคม ประกอบด้วย (1) นโยบายการสร้างความร่วมมือกับการจัดการปัญหาในทุกระดับ (2) นโยบายการบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานในพื้นที่ (3) นโยบายการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจัดการปัญหาจากทุกภาคส่วน และ (4) นโยบายการสร้างสำนึกความเป็นพลเมืองชายแดนที่เข้มแข็ง

การอภิปรายผลการศึกษา

จากผลการศึกษาผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการศึกษา และนัยเชิงทฤษฎีได้ดังนี้

แผนภาพ สรุปผลการศึกษามาตรการและนโยบายการพัฒนาศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นชายแดนในการบริหารจัดการปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ในพื้นที่ภาคตะวันออก

จากแผนภาพสรุปได้ว่าสถานการณ์ปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ตามแนวชายแดนภาคตะวันออกไทย – กัมพูชา สามารถแบ่งประเด็นปัญหาความมั่นคงออกเป็น 3 ประเด็นหลัก คือ ประเด็นปัญหาความมั่นคงด้านการเมือง ประเด็นปัญหาความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ และประเด็นปัญหาด้านสังคม ประเด็นปัญหาดังกล่าวเป็นประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ตามแนวชายแดนภาคตะวันออกไทย – กัมพูชาใน 2 ลักษณะคือ 1) ปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว และ

2) ปัญหาที่มีแนวโน้มจะเกิดขึ้นในอนาคต สำหรับมาตรการการเพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการผลกระทบจากปัญหาความมั่นคงในรูปแบบใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นชายแดนไทย – กัมพูชา เขตจังหวัดภาคตะวันออก โดยเฉพาะมาตรการทางด้านการบริหาร เช่น การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ การสร้างกลไกการประเมินผลการปฏิบัติงาน การบริหารงบประมาณแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ การประสานงานและการทำงานเชิงเครือข่าย เป็นต้น

อย่างไรก็ดีจากข้อสรุปผลการศึกษาการในอนาคตควรมีแนวนโยบายที่จะช่วยสร้างศักยภาพให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดความเข็มแข้งในการจัดการผลกระทบด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่จากการเป็นประเทศในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ที่เน้นการปรับปรุงข้อกฎหมายที่ขัดต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเฉพาะในพื้นที่ชายแดน การส่งเสริมกลไกการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาตามบริบทของชุมชน การพัฒนาศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการจัดหารายได้ การสร้างความร่วมมือการทำงานเชิงเครือข่ายระดับหน่วยงานทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ

ผลการศึกษาได้ยืนยันแนวคิดทฤษฎีที่ผ่านมาในประเด็นสถานการณ์ความขัดแย้งที่เป็นความขัดแย้งทางการเมือง และความขัดแย้งทางการบริหาร ทั้งความขัดแย้งระหว่างกลุ่มผู้นำในท้องถิ่นและผู้นำท้องที่ หรือความขัดแย้งที่เป็นความขัดแย้งทางด้านการบริหารงานของกลุ่มผลประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของปราโมทย์ รวิยะวงศ์ (2554) ได้ศึกษาปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับผู้นำท้องที่: กรณีศึกษาอำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาของ ชูวงศ์ อุบาลี (2557) เรื่องการสร้างความปรองดองในระดับท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลตะเคียนทอง อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี และผลการศึกษาของ นพนนต์ หวานชื่น และคณะ (2556) เรื่องการจัดการความขัดแย้งในการปฏิบัติงานของผู้นำท้องที่กับผู้นำท้องถิ่น เขตพื้นที่ตำบลฉวาง อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาภาพรวมได้สะท้อนให้เห็นว่า ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในพื้นที่ระดับชุมชนว่า ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นมีสาเหตุมาจากหลายสาเหตุ เช่น ความไม่ชัดเจนในระเบียบกฎหมาย ความซ้ำซ้อนของระเบียบและพื้นที่ในการปฏิบัติงาน ปัญหาการแข่งขันทางการเมือง การแย่งชิงผลประโยชน์ ความขัดแย้งนี้ได้ส่งผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่นในหลายมิติ โดยเฉพาะได้ส่งผลต่อเกิดการขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการพัฒนาชุมชน เกิดการต่อต้าน ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือ เกิดการพัฒนาที่ล่าช้า เป็นต้น แต่อย่างไรก็ดีในความขัดแย้งที่เกิดขึ้นชุมชนท้องถิ่นก็มีกลไกในการจัดการปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ ด้วยวิธีการประนีประนอม การพูดคุยเจรจารวมไปถึงการใช้คนกลางในการแก้ไขปัญหา

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

1. รัฐควรมีการปรับปรุงข้อกฎหมายให้เอื้อต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นชายแดน การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการบริหารงานภายใต้การยึดระเบียบปฏิบัติแบบราชการ ภายใต้ระบบดังกล่าวมีทั้งข้อดีและข้อเสีย แต่จากสถานการณ์ของปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชายแดน ระเบียบปฏิบัติทางราชการบางอย่างเป็นอุปสรรคต่อการทำงาน ดังนั้นการปรับปรุงข้อกฎหมายให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตการทำงานของพื้นที่ชายแดนจึงเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะช่วยให้เกิดการบริหารงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. นโยบายการพัฒนาพื้นที่ของรัฐส่วนกลางควรมีความสอดคล้องกับบริบทชุมชนท้องถิ่นบนพื้นฐานการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุล เนื่องจากพื้นที่ชายแดนเป็นพื้นที่ในเชิงยุทธศาสตร์ทั้งทางด้านการเมือง และเศรษฐกิจที่อุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ ดังนั้นการพิจารณากำหนดทิศทางการพัฒนาจึงควรคำนึงถึงบริบทชุมชนเป็นสำคัญ เพื่อให้การพัฒนามีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชน และเกิดการใช้ทรัพยากรบนพื้นฐานของความยั่งยืน

3. รัฐควรปรับนโยบายการบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานในพื้นที่ การทำงานในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นชายแดนภาคตะวันออกไทย-กัมพูชา ร่วมกับหน่วยงานหลัก พบว่าบางพื้นที่มีการทำงานร่วมกันระดับหน่วยงานเป็นอย่างดี แต่บางพื้นที่พบว่าต่างฝ่ายต่างทำงาน เพราะแต่ละหน่วยงานก็มีสายการบังคับบัญชาของตน ทำให้การทำงานขาดเอกภาพการควบคุม และไม่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นการแก้ไขปัญหาบางเรื่องจำเป็นต้องใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง (Area base) และใช้การบูรณาการการทำงานร่วมกันในเชิงพื้นที่ เช่น การให้อำนาจกำกับดูแลแก่ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอ เป็นต้น

4. รัฐส่วนกลางควรส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความพร้อมดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่ชายแดนที่จะก่อให้เกิดรายได้ในระยะยาวมากขึ้น เช่น การสร้างตลาดกลางด้านการค้า การแลกเปลี่ยน ระหว่างประเทศ หรือการพัฒนาศักยภาพด้านเศรษฐกิจด้วยวิธีอื่น ๆ เพื่อเป็นแหล่งรายได้ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5. รัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นควรมีการสร้างสำนึกความเป็นพลเมืองชายแดนที่เข้มแข็ง เนื่องจากการก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนพื้นที่ชายแดนจะเป็นพื้นที่เชิงยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ดังนั้นการสร้างฐานรากให้กับพื้นที่ชายแดน เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันปัญหาต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องสร้างสำนึกความเป็นพลเมือง สำนึกสาธารณะ และส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมในทุกมิติทั้งให้กับประชาชนในพื้นที่ชายแดน

บรรณานุกรม

ชัยยนต์ ประดิษฐศิลป์. (2555). **วิธีวิทยาการวิจัยทางสังคม**.โครงการผลิตตำราและเอกสารประกอบการสอนสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

ชูวงศ์ อุบาลี . (2557). **การสร้างความปรองดองในระดับท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลตะเคียนทอง อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี**.รายงานการวิจัย.ทุนสนับสนุนการวิจัยจากสถาบันพระปกเกล้า.

นพนนต์ หวานชื่น และคณะ. (2556). *การจัดการความขัดแย้งในการปฏิบัติงานของผู้นำท้องที่กับผู้นำท้องถิ่น เขตพื้นที่ตำบลฉวาง อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช*.**วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์**, 3(1), มกราคม – มิถุนายน 2556.

ปราโมทย์ รวิยะวงศ์. (2554). **ปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับผู้นำท้องที่ : กรณีศึกษาอำเภอยางสุสีราช จังหวัดมหาสารคาม**.เอกสารประกอบการนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ.ครั้งที่ 1 .วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. (2552). **คู่มือใช้เป็นแนวทางการศึกษาตามหลักสูตรของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร และหลักสูตรป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน ประจำปีการศึกษา 2552 – 2553**. เอกสาร วปอ. หมายเลข 008 คู่มือเรื่องความมั่นคงแห่งชาติ. (อัดสำเนา).

สมาคมความมั่นคงปลอดภัยแห่งประเทศไทย. (2545). **ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ**. กรุงเทพฯ: พิมพ์ลักษณ์.

สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. (2549). **ยุทธศาสตร์ความมั่นคงชายแดน 2549 - 2553**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.